
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnemnt både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalsklifte. — Annonser må være innsendt innen mandag aften. — Manuskript innen fredag aften.

INNHold: Katollikers edsavleggelse. — Den periodiske presse. — Ny pavelig rundskrivelse „Acerba animi“ om forholdene i Mexico. — Svenske helgenlegender. — Et interessant museum for håndskrifter. — Høitidsdag i Drammen. — Fra Vikariatet. — Herhjemme — og derute.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 25287

RETT + OG + SANNHET

Katollikers edsavleggelse.

Denne artikkel har med mindre variasjoner stått i «Aftenposten», «Morgenbladet» og «Tidens Tegn».

Der er i den siste tid efter lagmannsrettens frifinnelsen i Steinsvik-saken fremkommet i de ledende Oslo-blader en rekke angrep på katollikers troverdighet som vidner. Særlig er der fra protestantisk hold til støtte for en påstand om at man ikke kan ha tillit til en katolikk, iallfall ikke til en katolsk prests beedigede vidneprov, anført en rekke citater fra *Liguoris* specialverk til veiledning for skriftefaren i hans vanskelige og ansvarsfulle gjerning, idet man har begrenset sitt angrep på den katolske morallære til denne ganske visst store, men dog på mange måter nu så foreldede moralteolog, at jeg personlig først stiftet bekjentskap med hans författerskap, da *Steinsvik-Riesterer*-saken gjorde det aktuelt. Vi må derfor betegne det som en forsømmelse, at tilsynelatende ingen, før de angrep, har satt sig inn i vår Kirkes offisielle dokumenter, vår Kirkes bekjennesskrifter, som er organene for det vi kaller «det kirkelige lære-embedes» direktiver til presteskap og lægfolk. Derved er man kommen i skade for i sikkert fullstendig god tro, men allikevel helt urettferdig å fremstille katollikers forhold til eden i et mindre virkelighetstro lys.

Det er nemlig umulig å komme utenom den kjensgjerning, at vår Kirkes høieste læremyndighet med hele sin for oss selvfølgerlige autoritet kategorisk erklærer *løgnen for en synd og mened for en stor forbrytelse*. Den katolske Kirkes offisielle katekismus siden Tridentinerkonciliet dager «Catechismus Romanum» sier uttrykkelig: «Det er undertiden tillatt å fortie sannheten,

men *ikke* i retten, ti i retten, hvor vidnet forhøres av dommeren i overensstemmelse med loven, må den hele sannhet åpenbares.» Til dette føier katekismen en rekke argumenter, som det anbefales predikantene å anføre for å vekke avsky for løgnen. Dette er Kirkens lære, og hvad den romerske katekismus angår vil jeg tilføie, at den er en av hovedkildene for den katolske forkynnelse hele verden over.

Men der gis vanskelige samvittighetsspørsmål — så har det vært og så vil det alltid være — de mange tilfelle, som vi alle, men navnlig prester, læger og jurister, blir stillet overfor, og hvor nestekjærligheten, forståelsen, medfølelsen og klokskapen krever at der finnes en løsning. Her trer moralteologien til. Gjennem alle århundrer har den katolske Kirke hatt store moralteologer, som har søkt og funnet løsninger, hvorav imidlertid mange bærer preg av sin tids mentalitet. Man kan velge mellom disse løsninger — vrake den ene og foretrekke den annen. Ti da den katolske Kirke ikke er en forstenet oldtidslevning — et historisk rudiment — da den tvertom er en levende realitet, som følger med i utviklingen og stadig utdyper sin kirkelige bevissthet er det dermed gitt at nutidens moralteologer *ikke* godtar alle *Liguoris* løsninger. *Vår* tids store moralteolog, Jesuitter-pateren den romerske professor *Vermeesch*, har således fremholdt, at vi *nu* står uforstående overfor en del av *Liguoris* løsninger, som man trygt kan betegne som foreldet og uten praktisk betydning. Å fremstille *disse* som normen for katollikers forhold til eden vil derfor si det samme som å benekte utviklingen og beskyldte vår rettspleie for likesom på

Liguoris tid utelukkende å gå ut på å fremtvinge en tilståelse av den anklagede for på *dette* grunnlag å få ham dømt. Man tvang den gang anklagede til så å si å felle dommen over sig selv, og dette forklarer Liguoris innstilling, der forutsetter en rettergangsmåte som er meget forskjellig fra våre dagers. Derfor er jeg klar over at Liguoris løsning av spørsmål på dette område må gjøre et merkelig inntrykk på de, som leser dem uten å ha nogen anelse om deres forutsetninger, like- som jeg tror, at de fleste lesere nu vilde finne flere av Luthers uttalelser om ekteskap og løgn likefrem forargelige — men jeg vil avholde mig fra å anføre nogen citater, da jeg ikke tror at lutherske geistlige i ett og alt vil følge Luthers lære.

Nu citeres imidlertid også en moderne forfatter, Lehmkuhl, idet der anføres et eksempel, hvor denne har docert, at man i tilfelle av å skulle avlegge ed til konstitusjonen og de borgelige lover, skal gjøre det med indre forbehold, hvor disse er i strid med den guddommelige eller kirkelige lov. Dette er ett standpunkt, som man ikke kan bedømme rettfærdig ved bare å betrakte det overfladisk efter dets ordlyd — man må gjøre sig den uleilighet å trenge inn i dets ånd, og da allerførst som *kristne* erindre Ap. Gj. 5. 25: «Man bør adlyde Gud mere enn menneskene».

Fra *Hans Nielsen Hauges* liv kjenner vi til konflikter mellem lydighet mot den menneskelige lov og lydighet mot Guds lov og befalinger — og vi vet, at vår nuværende lovgivning respekterer den kristne overbevisning slik, at den fritar alle for militærtjeneste, som av religiøse grunner motsetter sig denne. Det kan hende, at man må avlegge en troskapsed til forfatninger eller lover som man helt eller delvis i sin samvittighet nekter rettsgyldighet. Dette vil ikke forekomme ofte, men vi har et analogt tilfelle fra de nærmeste år før unionens oppløsning, da norske civile embedsmenn og officerer måtte avlegge troskapsed til unionskongen. Det har nok da vært dem, som har avlagt eden med et indre forbehold i tilfelle av brudd med Sverige.

For nu å undgå alle misforståelser vil jeg så klart som mulig fastslå:

Det er aldri tillatt å bruke et mentalt forbehold eller undvikende svar, når den spørrende eller kontraherende har krav på å vite sannheten.

At en dommer i et rettssamfund, som f. eks. det norske, alltid har krav på å vite sannheten og at det derfor aldri er tillatt for et vidne å bruke mentalt forbehold i retten.

Dette er vår stilling og vår innstilling idag, og derfor det eneste, som det er av vital interesse for det nor-

ske samfund å få klarhet over. Som norske samfundsborgere står vi følgelig ikke i den undtagelsesstilling, som et ukritisk historisk studium har forledet og villedet mange til å ville placere oss i.

Ved meddomsretten i Kristiansand og ved lagretten forleden optrådte katolske prester og tok Gud til vidne på sine ords sannhet. Hadde de ved disse anledninger anvendt mentalt forbehold hadde de altså ifølge vår lære gjort sig skyldig i mened — en synd som den katolske Kirke fordømmer ubønnhørlig. Og jeg vil gjerne til slutt få lov til å si, at det gjør mig ondt å se våre prester i ansette blader av aktverdige menn bli behandlet som det er skjedd i den siste tid. Jeg vil tilføie at i de 14 år siden min konversjon har jeg ferdes meget blandt katolske prester herhjemme og i utlandet, og jeg har funnet dem velsignet rettlinjet, ukunstlete og likefremme — hverken i Paris, Oxford eller Rom er der noget glatt, fordekt eller affektet ved dem. Det liv, de har valgt, og de byrder, de frivillig påtar sig, skulde ikke tyde på at de søker sin lønn i denne verden. Derfor beklager jeg den siste tids angrep på dem både som katolikk, som prest og som nordmann.

Oslo, den 15. oktober 1932.

Henrik Irgens,
Apostolisk Administrator.

Den periodiske presse.

Efter «*Die Presse und der Katholik*».

I våre dager beiler to presseforetagender til leseverdenens oppmerksomhet: dagbladene og den periodiske presse, hvormed man forstår ukebladene og tidsskriftene. Man kan sammenligne deres innbyrdes forhold og deres forhold til menneskene med et lommeur; idet også Schopenhauer brukte denne sammenstilling da han karakteriserte dagbladene som «verdenshistoriens sekunnviser». For hver enkelt betyr avisen det samme som den lille viser på hans ur. Den er uttrykket for en uro, idet den alltid arbeider på å kunne fylle hvert minutt med en nyhet. Den lar aldri leseverdenen ha ro — den er som et urs ustanselige tikken. Den store viser derimot maner til besinnelse og omtanke. Og det gjør tidsskriftet, den periodiske presse, også. Av alt det brokete stoff som dagbladet hopper op i sine notiser fra alle verdens land og strand former den artikler, idet den betrakter alt som skjer ut fra en eller annen verdensanskuelse eller efter et bestemt prinsipp. Dens forhold til dagspressen veksler selvfølgelig med dens innstilling. Mens de illustrerte blader i form og innhold står avisene nær, så avviker alle videnskapelige tidsskrifter, og vel særlig de, som beskjeftiger sig med religion og filosofi, meget fra et dagblads hele art.

Det katolske tidsskrift har en eneste oppgave: «Å

fornye verden i Kristus». Som virkemiddel og som hjelpemiddel har det sin artikkelform som gir bedre anledning til en inngående drøftelse av de store livsspørsmål enn dagbladene kan gi. Et blad er universelt i sin form — det må i samme nummer beskjefte sig med alt fra alle land — mens et tidsskrifts universalitet kun viser sig i den enkelte artikels inngående, uttømmende og vidtspennende behandling av emnet. Den periodiske presse avlaster dagbladene for en mengde stoff og kan bedre få innrammet alt i en ramme, en verdensanskuelse, innrammet et innhold av kjernefull, kraftfull religiøsitet. Men det bør erstatte alle apologetiske artikler om emner, som ikke mer er aktuelle, med en grundig behandling av nutidens mange brennende spørsmål uten sneversyn eller blindhet for dagens krav slik, at det gamle slagord: «I hvert katolsk hjem et katolsk blad» ikke

blir en plikt, men en selvfølgelig glede. Det bringer et samliv istand mellom de troende og styrker den katolske bevissthet slik, at mennesket mer og mer føler sitt sammenhør med hele menneskeheten som en konkret virkelighet. Visselig er vår tid en nødstid, som krever megen sparsommelighet av oss om vi skal greie oss igjennem — men det er ikke klokt å spare på sitt avisbudgett. Jo større nøden er, dess viktigere er det at man følger med i opplysningen, holder sig vel underrettet om utviklingen, fordi denne større viden gir mer sikkerhet i eksistenskampen. Det er denne deltagelse i tidens åndelige strømninger som løfter mennesket ut over tidens pinaktighet og hindrer det i å falle som et offer for etterkrigspsykosen. Den katolske tidsskriftspresse er for oss hovedartilleriet i den moderne åndskamp.

Ny pavelig rundskrivelse „Acerba animi“ om forholdene i Mexico.

Som våre lesere vil vite har konfliktene i Meksiko mellom den katolske Kirke og regjeringen stadig tilspisset sig fordi regjeringen ikke har holdt et eneste av sine løfter i 1929, men fortsatt med en forfølgelse, som nu er resultert i en praktisk talt fullstendig fordriivelse av det katolske kleresi og en påfølgende lukning av alle kirker. Hs. Hl. Pave Pius XI har derfor den 29. septbr. utsendt en ny rundskrivelse «Acerba animi».

Først minner paven om den oppmerksomhet, hvormed han like fra begynnelsen av sitt pontifikat har fulgt forholdene i Meksiko og hvorledes han stadig har imøtegått regjeringens fiendtlige holdning — således ved rundskrivelsen av 1926 «Iniquis afflictisque». Pius XI priser dernæst biskopenes, prestenes og de troendes beundringsverdige standhaftighet under de lidelser og forfølgelser de har måtte utstå for sin troskap mot den hierarkiske autoritet. Hans Hellighet erindrer om begivenhetene i 1929 — hvorledes han den gang grep den leilighet, som frembød sig ved den nye presidents tiltreden, til å forsøke å skape en *modus vivendi*, hvorved han tenkte å sikre Kirkens frihet og en fredelig tilstand. Ulykkeligvis har regjeringen ikke respektert sine inngåtte forpliktelser — og de meksikanske katolikker befinner sig derfor i dag i en beklagelsesverdig stilling.

Man fortsetter med å straffe og fengsle biskopene, prestene og de troende, på tross av den ånd i hvilken man avsluttet overenskomsten. Med den største smerte har vi sett, at man ikke alene undlater å kalle de biskoper tilbake, som er blitt utviste, men at man også uten det minste skinn av rett og uten lov og dom stadig utviser fler og fler. I mange sogn er kirker, læreanstalter, klostre og andre religiøse institusjoner

fremdeles lukket — og tross uttrykkelige løfter forsvarer man ikke prester og legfolk mot de fiender som lar dem lide fordi de med fasthet forsvarer sin tro.

Dessuten merkes der nu en tydelig kirkefiendtlig innstilling i pressens holdning, som kommer så sterkt frem at den Hl. stol har måttet proskribere en publikasjon, fordi den hadde overskredet alle anstendighetens grenser i sine sakrilegiske uttrykk og sitt umoralske innhold. Og dertil kommer at man ikke alene forbyr all religionsundervisning i skolene, men at man også motarbeider ansvarsbevisste foreldre, som ønsker å opdra sine barn kristelig, ved å innpode disse barn umoralske og irreligiøse forestillinger, så foreldre må bringe tunge ofre for å beskytte barnas uskyldighet.

Derfor vil vi, idet vi av hjertet velsigner alle kristeligsinnede foreldre og alle de gode lærere, som støtter dem, varmt pålegge Eder, ærverdige brødre, sekulær- og regulærgeistligheten og alle de troende å vie alle Eders krefter til ungdommens velferd, og særlig til den ungdom som kommer fra folket og som er mest utsatt for den gudløse propagandas farer. Husk at Eders land blir slikt som I former dets ungdom!

Men man har også forsøkt å ramme Kirken på et ennå mer vitalt punkt, nemlig i det katolske hierarkis eksistens ved å ville få prestskapet ut av republikken. Klart og tydelig er der bestemt, til tross for den proklamerte tanke- og samvittighetsfrihet, at hver stat i den forente republikk selv skal fastsette antallet av de prester, som det skal være tillatt å utøve sine embedsplikter i offentlige kirker og i privatboliger. Denne selvmotsigelse er blitt enn mer graverende ved den måte på hvilken man har håndhevet bestemmelsen.

Samtidig med at konstitusjonen fastslår statenes rett

til å bestemme over prestenes antall, gjør de dette avhengig av den religiøse trang hos de troende på stedet. Det vil si, at man i Michoactn-staten tillater en prest for 33,000 innbyggere, i Chihuahua for 45,000, i Chiapas for 45,000 og i Vera Cruz for 100,000!

Enhver kan forstå, at med slike restriksjoner er det umulig å forvalte sakramentene og øve sjelesorg bare tilnærmelsesvis fyldestgjørende. Og stadig finner man på nye former av forfølgelse: seminarene lukkes, ordenshus konfiskeres og kirker ødelegges eller vanhelliges. At man ønsker helt å utrydde den katolske Kirke viser også det faktum, at man i flere stater har fratatt biskopene all myndighet, rettighet og anledning til å utøve sine hellige plikter.

Vi har erindret om disse hovedpunkter i de sørgelige forhold for at alle de, som elsker orden og fred, kan se hvorledes selv en grusom forfølgelse kan og bør hjelpe oss til å finne hverandre i brennende iver og kamp mot ødeleggelsens og uordentlighetens makter.

Pius XI protesterer høytidelig overfor alle folk og alle regjeringer mot det onde som den meksikanske regjering øver ikke alene mot Gud, mot Hans Kirke og mot all kristenfolket, idet han påpeker, hvorledes dette onde og de fortvilte forhold i landet sosialt sett er en følge av den omsiggripende gudløse bevegelse.

Og så til slutt henvender Paven sig direkte til de meksikanske katolikker og oppmuntrer dem til med håp og fortrøstning å bære sine lidelser og arbeide trofast under sine biskopers veiledning. Og han ber dem organisere og utvikle en katolsk aksjon i sitt land.

Svenske helgenlegender.

(Bearb. oversettelse av Iwan B—W.)

St. Brynjolf.

På bispestolen i Skara satt i midten av 1200-tallet en mann, som uten tvil var en av sin tids merkeligste personligheter. Det var biskop Brynjolf Algotsson, eller biskop Bryngel, som han kalles av eldre forfattere. Fra hans helgenhistorie skal vi låne noen trekk av hans liv. Overskriften på denne biskop Brynjolfs levnetsbeskrivelse, som her gjengis i originalsproget lyder så:

«Här börjas dess helige herrans Sancti Brynjolfi leverne, som biskop var i Skarom och vår käre fader herr Torkel haver vendt (oversatt) af latino.»

Resten av selve helgenhistorien følger så i oversettelse. «Denne herrens biskop Brynjolfs levnet var meget hellig og gudelig. Han var født av en høivelbåren og meget mektig slekt i Sverige, og han hadde tolv brødre «høivelborne riddere og meget mektige». Men kong Magnus, som kaldtes Ladulås, lot halshugge syv av dem. Da Sanct Brynjolf hørte at hans brødre

var tagne av dage var han bange for at det samme skulle hende ham, især som han alltid hadde vært meget ivrig i å forsvare hellig kirkerett og frihet. Han syntes det derfor var best for ham å flykte for en tid. Så kom han til Alvastru kloster som ligger i Linköpings bispedømme. Da han hadde vært der en tid betenkte han sig og fant det være best å begi sig tilbake til sitt bispesete igjen. Så kom han til jomfru Maria og Sanct Birgittas kloster i Vadstena og fikk der høre at kongens tjenere og venner tragtet efter hans liv. Han skulde nu over sjøen Vettern, som er både lang og bred, men vær og vind var ham imot, så han ikke kunde komme over. Da han nu så i hvilken vanskelig stilling han selv og hans tjenere var kommet op i, gjorde han det løfte til St. Helena i Skövde, hun som er Vestergötlands vernehelgen; å ville skrive en lovsang til Guds heder og hennes ære, hvis han kunde komme over sjøen. Og da løftet var gitt kom der straks vind efter hans ønske. Så kom han til St. Helenas kirke i Skövde Assumptionis Maria aften (15. august) og fullførte der denne høihellige høitid med all gudelighet og ærbødighet. Da den før ovennevnte kong Magnus fikk høre dette kom han til ham og hans sinn var nu blitt et annet og han bad biskop Brynjolf om forlatelse for hvad han hadde forbrudt sig mot ham og siden elsket de hverandre innbyrdes meget innerlig.»

Vi vil nu fortelle noen trekk av denne biskop Brynjolfs levnetshistorie, som den gang da de blev optegnet, vistnok hadde til hensikt å bevise hans rett til kanonisasjon og derfor alltid slutter med en undergjerning. Men samtidig bidrar de til å sprede lys over adskillige forhold i det private og for historien mere skjulte liv. Mens Brynjolf ennu var ganske liten var han engang sammen med sine foreldre på en av deres gårde Hästhalla i Skara stift. Der hadde hans amme villet forgi ham og hans søster. Søsteren døde men Brynjolf som undgikk døden led fra den tid av en «ulidelig sykdom». Legenden sier at «han led stor pina av mark i sin heliga maga i alla sina daga». Men han bar denne lidelse med stor tålmodighet og anså sykdommen være pålagt ham av Gud til hans eget beste.

Han forkastet alle lægemidler og spiste kun lyngbrød. Noget hat imot ammen oppstod der aldri i Brynjolfs sinn. Lagmann Algot og hans hustru Märta var meget gudelige efter tidens skikk og hadde gjennom store gaver til kirken bevisst sin kjærlighet til denne. De blev dog høilig fortørnet over ammens ugjerning mot deres barn. Brynjolf bad for henne både hos sin far lagmannen og hos fru Märta, men hans mor svarte ham strengt: «Kjære sønn, jeg vilde gjerne tilgi henne at hun har tatt din søster av dage, men jeg kan vanskelig tilgi henne at hun med den samme giftdrikk også vilde bringe dig ut av verden.»

Brynjolf ophørte dog ikke å be for henne, og tilsist kunde ikke fru Märta motstå hans bønner, hun måtte gi ammen sin forlatelse. Siden for Brynjulf ut i fremmede land. Han lå 8 år i Paris og da han kom hjem igjen og var blitt biskop i Skara tok han hånd om den gamle ammen og sørget godt for henne så lenge hun levde. Dette biskop Brynjolfs kristelige sinn omtaltes

lenge med berømmelse blandt hans venner og frender, og en av hans efterfølgere på Skara bispestol Brynjolf Carlsson sier at hans farmor Estrid, som da var meget gammel, har fortalt dette for ham.

Efter biskop Brynjolfs tid var det et almindelig ord-sprog blandt de store i landet å si: «Vokt dig! Det kan gå dig som ridderen hos biskop Brynjolf.» Hvad som lå til grunn for dette ordsprog var følgende: Det hændte en gang at en høibåren ridder kom på besøk til biskop Brynjolf. Ved bordet vilde ikke ridderen spise kjøtt til tross for at biskopen had ham herom og gav ham samtidig dispens, hvis det var nogen frivillig påtaft avholdenhet som gjorde at han ikke kunde spise kjøtt. Ridderen vilde dog ikke smake kjøttet og ytret dessuten tvil om biskopens rett til å gi dispens. Da måltidet var endt red ridderen med sitt følge fra biskopen. Ved siden av veien fikk de så se at der lå en død hest og at hundene slos om kjøttstykkene. Neppe hadde ridderen fått øie på dette før han sprang av sin hest og styrtet sig som en vanvittig over kadaveret og deltok med grådighet i hundenes måltid. Ridderens menn stivnet av redsel ved dette uhyggelige syn og den vemmelige anretningen, og til tross for hans sterke motstand fikk de dog rykket ham bort og ført ham med sig til den hellige biskopen. Denne så mennene komme med ridderen, tok vennlig idot dem og gav ridderen avløsning for hans ulydighet og vantro og bad innerlig til Gud for hans sjel. Ridderen kom atter til sig selv og blev helbredet.

Ridder Tyrne Tryta var en bror av fru Märta, biskop Brynjolfs mor og således lagmann Algots svoger og biskopens morbror. Til tross for dette nære slektskap var han av Brynjolf blitt lyst i bann for nogen brøde han hadde begått. Herover var ridder Tyrne blitt meget vred og forfulgte biskopens tjenere og underlydende med «hugg og slag» hvor han traf dem. Da dette kom for biskopens øre skal han ha uttalt strenge ord over ridderen og bl. a. sagt: «Man har rett å møte vold med vold.» Efter noen tids forløp satt biskopen en dag til bords med sine menn. Måltidet var allerede begynt, da døren sloges op og noen andre av biskopens folk trådte inn og satte sig til bords. Kjøttrettene blev båret frem og biskopen bad sine menn spise av dem. De sist ankomne så på hverandre, men vilde ikke røre maten. Biskopen blev opmerksom på deres besynderlige opførsel og begynte å spørre efter årsaken. Mennene blev synlig forvirret over biskopens spørsmål; men han hadde foresatt sig at han vilde vite grunnen for deres merkelige opførsel. Da sa en av dem: «Vi har drept ridder Tyrne.» Ved disse ord blev biskopen grepet av den heftigste sorg. Til mennene sa han: «Spis i Herrens frygt den mat som er satt frem til dere.» Fra den dag av bar biskopen en hårskjorte nærmest kroppen for å speke sitt kjøtt og til et stadig tegn på at han engang hadde gitt et overilet svar, den gang nemlig, da han sa at man «kunde møte vold med vold». Mest sørget dog biskop Brynjolf over sin morbrors sjel fordi han hadde død under bannet og var tatt bort så bratt uten skriftemål. Han tok straks noen av sine tjenere med sig til stedet hvor ridder Tyrne var falt. Liket lå der enda

fryktelig lemlestet og med flere lemmer avhugget. Biskopen lot dem samle sammen og førte dem sammen med liket til Varnhems kloster. Ved prestegården Skarke i Varnhems sogn finnes murrester efter Skadariks kirke, i denne innsattes ridder Tynes lik. Om natten når det var stille og alle sov gikk biskop Brynjolf alene inn i kirken frem til sin morbrors lik, falt på sine kne og bad innerlig til Gud. Og Gud hørte den fromme manns bønn. Ridderen reiste sig op fra båren. Da stod også biskopen op og ridder Tyrne kastet sig for hans føtter og skriftet alle sine synder med stor anger. Biskopen gav han avløsning og da han hadde uttalt det siste ord la Tyrne sig atter på båren, anbefalte sin sjel i Guds hånd og var atter død. Biskopen knelte ennu en gang ved båren og bad for sin morbrors sjel. Alt var stille og da biskopen sluttet sin bønn reiste han sig op for å gå. Da forekom det ham at han ved et av viduene så likesom skyggen av et ansikt, som dog øieblikkelig forsvant. Biskopen ante at det var en av hans tjenere som vilde utspionere ham og forlot kirken. Tidlig næste morgen spurte han sine tjenere hvem av dem det var som hadde voget å spionere på ham om natten i kirken, men ingen av dem hadde noe å si herom og biskopen trodde dem. Han gikk da inn i et rum hvor de yngste av tjenerne ennu lå og sov og strøk sakte med hånden over deres føtter. Han merket da at en av dem hadde koldere føtter enn de andre, og siden da guttene var blitt vekket overbevisste han denne om at det var ham som under den forgangne natt hadde voget å klatre op til kirkevinduet og spionere på sin herre. «Og hvad du så,» sa biskopen, «skal du gjemme som en hellig skatt i ditt hjerte og ikke for noe levende menneske yppe et ord herom så lenge du lever. Bryter du herimot skal ditt legeme bli spedalsk og det skal være din straff.» Efter at biskopen hadde sagt dette befalte han tjeneren å forlate sitt hus. Denne holdt dog ikke det løfte han hadde gitt biskopen, enten han nu ikke anså dennes trussel så farlig, eller han ikke syntes selve saken var så alvorlig at den behøvet å skjules. Neppe hadde han dog fortalt hvad han hadde sett den natten i Skariks kirke før han blev angrepet av spedalskhet i sterkeste grad, så hele hans legeme blev hvitt som sne. I sin angst skriftet han for en prest som i sin alderdom fortalte denne hendelse til Johannes Berthorsson, prest i Råda.

En av biskop Brynjolfs samtidige var biskopen i Wexiö Bo Hälta. Denne biskop Bo var en gang på en reise og da han var like i nærheten av Leckö, hvor biskop Brynjolf hadde bygget et slott, bestemte han sig for å dra dit for å hvile. Tilfellet vilde at biskop Brynjolf i egen høie person befant sig på Leckö, og den reisende biskop blev av ham som rimelig var mottatt på det hjerteligste. Ved bordet kom mange ting på tale mellem de to prelatene. Blandt annet rostes biskop Bos hest som den fortreffeligste ganger. Brynjolf bad sin gjest at han måtte selge ham det prektige dyr og bød ham en nok så stor sum for hesten. Bo svarte dog uten videre nei til Brynjolfs bud uaktet det fornyedes flere ganger. «Men din ganger, verdige bror,» sa biskop Brynjolf, «skal ikke engang bære dig til nærmeste

sogn.» Biskop Bo lo av sin verts spådom og anså den for å være uten betydning. Imidlertid led det mot kveld og det blev mørkt. Hesten var innsatt i stallen, men var plasert slik at den med bakbenene kunde rekke stalldøren og ved å bevege sig frem og tilbake skubbet den lett vekk det stengsel som holdt døren lukket. Da dette var gjort gikk hesten ut av stallen og ned på det foran slottet liggende åpne felt. Neppe var den kommet dit før den blev overfalt av en flokk sultne ulve som under de forferdeligste hyl slet hesten i stykker. Ulvenes hyl hørtes op i salen hvor de to biskoper satt. Bo så spørrende på sin vert. «Kjære bror,» sa denne, «det er ulvene som synger liksangen over din hest.» Bo kunde ikke tro at det var så ilde og noen tjener blev sendt ut for å undersøke hvordan det forholdt sig. Om en stund kom tjenerne tilbake og fortalte at det var som deres herre hadde forutsagt. Man viser ennu på Lecçö «biskop Brynjolfs kammare» med sitt buvindu. Biskop Brynjolf var forøvrig en stille og saktmodig mann, som hovedsakelig synes å ha hatt all sin oppmerksomhet henvendt på kirkens anliggender — og da han noen gang optrådte for som kongens råd å delta i de almene spørsmål, førte han «fridens och forsoningens ord på sin tunga».

Et interessant museum for håndskrifter.

En av de største tyske pennesplittfabrikanter har etter årelangt arbeide skapt et museum som er bokstavelig enestående — der finnes intet annet i verden enn det i denne genre. Et lite hus midt i Berlin omslutter hele herligheten som daglig besøkes av hundreder av skolebarn, pedagoger og lærde.

«Blankertz' skriftmuseum» heter samlingen, som for 50 år tilbake blev grunnlagt av fabrikkens direktør som fra sine reiser i alle land brakte mange slags skrivestell med hjem. I alle land pleiet han vennskapelige forbindelser med konsulater, forretningsfolk, officerer og videnskapsmenn, som hjalp ham til å få museet komplett. Idag presenterer det sig utmerket greit og overskuelig ordnet, så man ved å gå det igjennem, setter sig inn i hvorledes håndskriften har utviklet sig gjennom tidene og ser, med hvad og på hvad menneskene har skrevet i århundreders løp. Man kunde skrive en lang avhandling «Om menneskenes skrivekunst» på grunnlag av dette museum. — Vi ser at skrivekunsten ikke er opstått plutselig, men har utviklet sig til forskjellige tider og ikke fra et enkelt menneske eller fra et enkelt folk, men hos forskjellige folk, uten at de enkelte har hatt kontakt med hverandre. De første funn viser en slags innrisninger og man kan gå ut fra at også tatoveringer var et meddelelsesmiddel før i tiden. Hos enkelte folkeslag var der nedlagt et visst talent for å tegne og male, og disse folk skapte billedskriften. Flere folk skapte originale billedtegn uten bestemte forestillinger fra først av knyttet til dem — både babylonernes og egypternes skrift var av denne

sort. Det eldste utslag av skrivekunsten er næsten 5000 år gammel, og er en liten tavle av ler og presset hvetebrød, hvor inntrykte kileskrifttegn viser at det har tjent de farende kjøbmenn som fraktbrev, idet flattrykte rør er brukt som skrivemateriale. I Egypten fikk man de første skriveruller av papyrus, og man holdt de lange strimler over kneerne og skrev fra høire til venstre, idet man rullet strimlen op efterhvert som brevet blev ferdig. Erasmus av Rotterdam brukte en rød penn som i mange år var hans hemmelighet, men som viste sig å være fra et slags sukkerrør som man importerte fra Syrien. Hos det semitiske folk treffer vi de første lydtegn og i århundrer var deres skrift den vakreste. Grekerne og Romernes skrivekultur stod på et høit stade. Deres tre og voksplater, som var materialet for deres skrifter og på hvilke der blev skrevet med «Stylus», er velkjente. Også i anvenelse av farveteknikk stod dette folk på et langt fremskredet kulturstade. I Arabien skriver man for første gang på papir. De asiatiske folkeslags skrifttegn er meget interessante. Muhammedanernes skrifter er utsmykket med skriftsteder fra Koranen og er kunstnerisk til tider helt enestående. Skriftene fra Siam og Birma er påfallende ved det at de er skrevet med hvitt på sort — med kritt på en sort papirmasse. På mindre kultiverte steder brukte man palmeblader på hvilke man innrisset sine meddelelser med et sinnrikt instrument. Særlig er nogen bønnebøker i denne stil, som befinner sig i samlingen, meget praktfulle. De er prydet med gull-lakk.

Fra Indien rummer samlingen skjønne «skrifttepper». De gamle indiere vevet disse som takkoffer til gudene og vevet mange gode ønsker inn i dem. Ellers skrev de med rør på papir og de brukte blekk. Kina og Japan anvendte tuschtegning. Penselen, som de brukte til deres kunstferdige produkter, opbevartes i en liten lakkeske. Og til sist ser vi våre besteforeldres skrivegreier. Her demonstrerer museet den forholdsvis korte vei fra gåsepennen til den moderne fyllepenn. Hvad der hadde utviklet sig gjennom århundrer, gjorde efter gåsepennens inntreden på verdensmarkedet et veldig hopp fremover til det kom til den moderne penn. Først i 1790 kom den første stålpen i handelen, og man ser nu hvor fort den har utviklet sig.

Høitidsdag i Drammen.

Pastor Rottier innsettes som sogneprest i St. Laurentii menighet.

Søndag 16. oktober: endelig en solskinsdag efter de mange regntunge dager — den beste optakt til den fest vår reise gjelder. Og det er en sol som ennu har sommerens varme i sitt gylne skinn — en høstsol, der er som en styrkende vin, som en hilsen fra vingårdens Herre til Hans tjener på jorden. Det er høsttid nu, men «arbeiderne er få». Grøden er der, men hvem vil hjelpe til å få den i hus?

Ja, grøden er der — markene er fulle til høst. Som en levende illustrasjon til disse ord virker Drammens gater, da vi kommer dertil. Alle flagg er til tops: en stor sportskamp skal utfektes samme dag og en uoverskuelig menneskemengde er på vei mot dette mål. Stadig spyr togene nye mennesker ut fra nær og fjern, mest ungdom — kraftig sund ungdom, som kun trenger veiledere for å få vendt sin «løpen for det forgjengelige», sin nu så misbrukte sportsånd om til den sanne sportsånd, som Paulus kaller «løpen for det uforgjengelige».

Men for denne herlige høsts skyld kommer også *arbeiderne* fra nær og fjern for å gi sitt liv, sitt arbeidsliv for land og folk. I det varmende lys fra Monstransens sol, i skjenkede krefter fra Kalkens styrkende vin arbeider våre prester iblandt oss — de som er sendt oss «likesom Faderen sendte mig» — og derfor er ingen fest så varm, så god, så i ordets sanne forstand oppbyggende som når en slik sendemann kommer til et nytt sted og overtar sitt hellige ansvar, sin hellige plikt og sin hellige rett. Det er oppbyggende, fordi vi som er tilstede blir minnet om det herlige byggverk, Gud har reist sig i oss alle, men som vi så altfor ofte glemmer *veien* til, fordi der i det daglige liv er så mange veier å forville sig på, så våre tanker og følelser kommer bort fra vår personlige virkeliggjørelse av ordene: «Minnes I ikke at I er Guds tempel?» Alt for ofte glemmer vi dette, men når den skjønne overtagelsesceremoni finner sted — når Kirkens øverste myndighet herhjemme fører den nye sogneprest fra sted til sted i hans synlige Kirke, *da* går vi samtidig med ham *veien* i oss selv og får lov til å dvele en hellig fredfylt stund i vårt eget tempel, hvor vi med Paulus finner «Kristus i mitt jeg».

Det fikk vi oppleve i søndags, da Administrator, mgr. *Irgens*, ledet pasor *Rottier* inn i hans nye bolig — *hans* særlig betrodde del av det store Faderhus med de mange, mange boliger. Alle lys var tendte i den lille typisk norske kirke, som av kjærlige søsterhender var festlig smykket i anledning dagen, og den skjønneste korsang ledsaget hele den høitidelige handling. Man hører ikke renere, klarere, lysere stemmer enn når søstre takker og lover den guddommelige Nåde og Allmakt. I sin violette prelatdrakt — som en direkte hilsen fra den Hellige Fader, hvis hus nu er representert igjen i vårt land som det var det i vår uforglemmelige Erkebiskop Fallizes tid — trer Administrator frem foran alteret og leser kallsbrevet op, og pastor Rottier kneler for sin foresatte og fremsier trosbekjennelsen, hvorpå fredskysset veksles og Administrator taler til

den nye sogneprest og til menigheten. Han taler om prestens kall — det mest ophøiede og det mest ydmyke på jorden. Han taler om prestens lidelser, som er den alltid med-lidendes lodd, når medlidenheten ikke bare er en vakker sjelelig følelse, men har sin rot i den åndelige samfunnsfølelse og ansvarsbevissthet, der bunner i dette å «bære hverandres byrder» slik som en skriftefar må. Administrator taler om den prestelige ensomhetsfølelse i det jordiske og dens rike lønn i det guddommelige, og han minner om de materielt gode

Sogneprest Rottier.

kår som den nye sogneprest har forlatt blandt sine egne for å komme herop. Varmt legger han til sisst menigheten på sinne å gi ham deres kjærlighet og takknemlighet, deres lydighet og medarbeiderskap som erstatning. Så begynner høimessen — for første gang forretter sogneprest Rottier den hellige offerhandling som stedfortreder for *denne* menighet. Den følger ham i bønn og forbønn, og man føler, hvorledes han taler til åpne øren og mottagelige hjerter og gode viljer, da han former sin preken over ordene fra Pauli første korintierbrev, det uttømmelige kildeveld til styrke og vederkevelse for de som kommer «å forkynner Eder vidnesbyrdet og Jesus Kristus». Men det er ingen nybegynner på Guds aker som taler til oss. Det er en prest som ut fra sitt livs *erfaring* taler om det hellige prestekall og som *vet*, hvad han taler om, fordi han kan si

med Paulus: «Vi vet hvad vi tror». Han taler om lydighet med slik myndighet som den har, som selv lydighet har fulgt sine foresattes vilje og som derfor har betalt sin rett til å fordre lydighet av andre med sin egen innsats. Han taler om forståelse og samarbeide som den der *vet*, hvor meget disse to kjærlighetens nådegaver har å bety i menighetslivet. Hans tale munner ut i en høisang til kjærlighetens pris — den som er fålmodig, velvillig, som ikke er misunnelige og ikke ubesindig og ikke opblåst, ikke ergjerrig, ikke søker sitt eget, ikke vredes og ikke tenker ondt. Den kjærlighet, som han ber menigheten hjelpe sig med å fremelske i og om det felles arbeid om Guds rike «midt iblandt oss». Det lille Gudshus er fylt med stillhet mens han taler, den stillhet som ene den gode kontakt skaper. Nu knyttes de bånd, som pastor Rottier straks i begynnelsen av sin preken har talt om var lagt av hans overordnede fra ham til menneskene her. Og våre sinn fylles med en varm følelse for den nye prest: at han med salmisten må kunne si når tiden har hjulpet ham høsten i hus: «En lodd er tilfallen mig, som er liflig, og en arv, som befager mig».

Så slutter den skjønneste festgudstjeneste med den mektige bønn og påkallelse: «Store Gud, vi lover dig», og i tro, håp og kjærlighet er en ny arbeidsdag begynt for prest og menighet i Drammen. E.

Fra Vikariatet:

Med Hans Høiærverdighet Biskopens approbasjon har den apostoliske administrator utnevnt velærverdige hr. pastor dr. teol. *Johannes Van der Burg* til sogneprest ved St. Svithuns kirke i *Stavanger* og velærverdige hr. pastor *Hugo Van der Vlugt* til rektor ved St. Josefs kapell i *Haugesund*.

Herhjemme: —

Oslo.

Biskopens mottagelse.

Man bringes i erindring, at der til Pontifikalmessen i St. Olavs kirke søndag den 30. oktober ikke blir adgang til kirken for andre enn de med adgangskort forsynte. Som man vil se av kortene gir disse ikke rett til nogen sitteplass, hvilket vil si, at man ikke har noget krav på en sådan. Man bør derfor innfinne sig i god tid om man ønsker å sitte — best vilde det være om alle kunde ha inntatt sine plasser ved 10-tiden.

Rettelse.

Man har bedt oss opplyse at den dyktige pianist, som akkompagnerte og spilte solo ved N. K. K. F.'s aftenunderholdning, ikke het som av oss anført *Grønvold*, men at hans navn er *Grønneberg*.

Mariakongregasjonen

hadde møte søndag 10. ds., hvor der blev foretatt valg av tre nye styremedlemmer. Valgt blev frkn. Thorlaug Borch, Ragnhild Carelius og Ingrid Solum. Til suppleranter valgtes frk. Ingrid Amundsen og frk. Borghild Edwards og til prefekt frk. Borch. De uttredende styremedlemmer frk. Grindeland, frk. Halle og frk. Ingrid Straith blev hjertelig hyldet for deres ivrige og opofrende arbeid.

Vi minner

om felles-basaren, som St. Olavsforbundets lokalforeninger i St. Olavs og St. Halvards menigheter avholder og som står annoncert på 2. omslagsside. Alle gaver, selv de minste, er kjærlighetsgaver i vår store saks tjeneste og mottas med takknemlighet. Ingen må synes at hans eller hennes gave er for ringe til å komme med — det er *viljen* som her er det avgjørende og som følges med velsignelse til den, som gaven gir, og der hvor gaven blir.

Arendal.

Den 4. oktober feiret Tertiarene i Arendal 50 års jubileet for den pavelige rundskrivelse «Auspicato». Kl. 6 om eftermiddagen hadde de festgudstjeneste i kirken. Under denne blev der gitt generalabsolusjon, pavelig velsignelse og sakramental velsignelse. Man minnedes også den hl. Franciskus død.

Broder Antonius.

Fredrikstad.

Velærv. pastor Rottier, som nu er forflyttet til Drammen, forlot vår by siste fredag for å overta sitt nye embede. På grunn av den store ombygning av prestegården, og den korte tid som stod til rådighet, var det ikke mulig å få arrangert noen avskjedsfest for vår kjære sogneprest. Imidlertid samledes en stor del av menigheten torsdag aften i prestegården, hvor lokalforeningens formann, hr. Leo Müller, holdt en vakker og anslående tale for pastor Rottier. Efter talen blev pastor Rottier overrakt et stort minnebeger av sølv. Pastor Rottier takket menigheten for det gode samarbeide. — Det blev en kort og rørende avskjed.

Einar Berrum.

— og derute:

Meksiko.

Som svar på den hl. Faders rundskrivelse — vi bringer den annetsteds i dette nummer — har den meksikanske regjering arrestert den apostoliske legat i Meksiko, erkebiskop Ruiz y Flores, og transportert ham i aeroplan over grensen inn i U. S. A.

Ennvidere har president Rodriguez på grunnlag av pressegjengivelsene av rundskrivelsen truet med å om-danne alle kirker til fabrikklokaler til gunst for arbeiderstanden. Presidenten hevder, at rundskrivelsen er en oppfordring til å arbeide mot regjeringen — og da erkebiskop Ruiz utstedte en erklæring, som benektet dette, blev han arrestert.